

MAKTABGA TAYYORLASH JARAYONIDA SMART TEKNOLOGIYALARNING AHAMIYATI

Yakubova Dilnoza Mirjalil qizi

Nordik Xalqaro Universiteti.,
Pedagogika fakulteti birinchi kurs magistri

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash jarayonida smart texnologiyalardan foydalanishning pedagogik va didaktik ahamiyati keng yoritilgan. Tadqiqot davomida smart texnologiyalarning bolalarning kognitiv jarayonlari, nutq rivoji, ijtimoiy moslashuvi va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishdagi o'rni nazariy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, raqamli ta'lim vositalarining ta'lim samaradorligini oshirishdagi imkoniyatlari asoslab berilgan. Maqola maktabgacha ta'lim sohasi mutaxassislari va magistrantlar uchun mo'ljallangan.

Kalit so'zlar: maktabga tayyorlash, smart texnologiyalar, raqamli ta'lim, maktabgacha ta'lim, innovatsion pedagogika.

Kirish. Бугунги кунда жамиятнинг рақамлашуви ва таълим соҳасида инновацион ёндашувларнинг жадал жорий этилиши мактабгacha таълим тизими олдига янги вазифаларни қўймоқда. Айниқса, болаларни мактабга тайёрлаш жараёнида уларнинг билиш фаоллиги, мустақил фикрлаш қобилияти, ижтимоий мослашуви ҳамда ахборотни қабул қилиш ва қайта ишлаш кўникмаларини ривожлантириш муҳим аҳамият касб этмоқда. Шу нуқтаи назардан, анъанавий ўқитиш усуллари билан бир қаторда SMART технологиялардан фойдаланиш таълим жараёни самарадорлигини оширишнинг муҳим омили сифатида қаралмоқда.

SMART технологиялар (интерактив доскалар, рақамли таълим платформалари, мобил иловалар, мультимедиа воситалари, адаптив ўқув

дастурлари) болаларнинг ёш ва психофизиологик хусусиятларини инобатга олган ҳолда таълим мазмунини визуал, интерактив ва қизиқарли тарзда етказиш имконини беради. Мактабга тайёрлов гуруҳларида ушбу технологияларни қўллаш болаларнинг диққатини жамлаш, хотира ва тафаккурини ривожлантириш, нутқ фаоллигини фаоллаштириш ҳамда таълим жараёнига бўлган ижобий муносабатини шакллантиришга хизмат қилади.

Шу билан бирга, SMART технологиялар болаларда ахборот-коммуникация саводхонлигининг илк элементларини шакллантириш, ўқув материални мустақил ўзлаштиришга ўргатиш ва ўйин орқали ўқитиш принципини самарали амалга ошириш имконини яратади. Педагог учун эса мазкур технологиялар таълим жараёнини режалаштириш, индивидуал ёндашувни таъминлаш ва болаларнинг тайёргарлик даражасини доимий мониторинг қилишда қўшимча имкониятлар очади.

Шу сабабли, мактабга тайёрлаш жараёнида SMART технологияларнинг аҳамиятини илмий-назарий жиҳатдан асослаш, уларнинг таълимий ва тарбиявий имкониятларини ўрганиш ҳамда амалиётга татбиқ этиш механизмларини ишлаб чиқиш долзарб илмий-педагогик масалалардан бири ҳисобланади.

Zamonaviy jamiyatda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi barcha sohalar qatori ta'lim tizimiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlar va smart texnologiyalarni joriy etish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Maktabga tayyorlash jarayoni bolalarning keyingi ta'lim bosqichiga muvaffaqiyatli moslashuvi uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va kompetensiyalarni shakllantirishga qaratilgan murakkab pedagogik jarayondir.

Bugungi kunda an'anaviy ta'lim shakllari bilan bir qatorda smart texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarning o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularning intellektual va ijodiy salohiyatini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu sababli, maktabga tayyorlash jarayonida smart texnologiyalarning pedagogik imkoniyatlarini ilmiy asosda o'rganish dolzarb masala hisoblanadi.

Dolzarbli bugungi raqamli jamiyat sharoitida ta'lim tizimini, xususan, maktabgacha ta'limni zamonaviy smart texnologiyalarsiz tasavvur etib bo'lmaydi. Maktabga tayyorlash jarayoni bolalarning keyingi ta'lim bosqichidagi muvaffaqiyatining asosi bo'lib xizmat qiladi. Shu bois, ushbu jarayonda smart texnologiyalardan foydalanish masalasini ilmiy jihatdan o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi.

Maqsadi— maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash jarayonida smart texnologiyalardan foydalanishning pedagogik ahamiyatini nazariy jihatdan tahlil qilish va ularning ta'lim samaradorligiga ta'sirini asoslab berishdan iborat.

Ushbu maqsaddan kelib chiqib, tadqiqot davomida quyidagi vazifalar belgilandi:

- maktabga tayyorlash jarayonining pedagogik mohiyatini ochib berish;
- smart texnologiyalar tushunchasi va ularning ta'limdagi o'rnini tahlil qilish;
- smart texnologiyalarning bolalarning kognitiv, nutqiy va ijtimoiy rivojiga ta'sirini asoslash;
- pedagog faoliyatida smart texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini ko'rsatib berish.

obyekti — maktabgacha ta'lim muassasalarida maktabga tayyorlash jarayoni, predmeti esa ushbu jarayonda smart texnologiyalardan foydalanish usullari va pedagogik imkoniyatlaridir.

nazariy tahlil, pedagogik taqqoslash, umumlashtirish va tizimlashtirish metodlaridan foydalanildi.

ilmiy yangiligi shundaki, unda maktabga tayyorlash jarayonida smart texnologiyalardan foydalanishning pedagogik afzalliklari kompleks tarzda yoritilib, ularning bolalarning mustaqil fikrlashi, nutq rivoji va ijtimoiy moslashuviga ijobiy ta'siri ilmiy asosda ochib berildi.

Asosiy qism

1. Maktabga tayyorlash jarayonining nazariy-pedagogik asoslari

Maktabga tayyorlash tushunchasi bolalarning jismoniy, aqliy, ruhiy va ijtimoiy rivojlanish darajasini maktab ta'limi talablariga moslashtirishni anglatadi. Ushbu jarayonda bolalarda o'qishga bo'lgan ijobiy munosabat, intizom, mustaqil faoliyat yuritish, nutq madaniyati va elementar matematik tasavvurlar shakllantiriladi.

Pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, maktabga tayyorlash jarayoni faqat bilim berish bilan cheklanmay, balki bolalarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirishni ham o'z ichiga oladi. Bu jarayonda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash pedagogik ta'sirning samaradorligini oshiradi.

2. Smart texnologiyalar tushunchasi va ularning ta'limdagi o'рни

Smart texnologiyalar deganda axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan, interaktiv va moslashuvchan ta'lim vositalari tushuniladi. Ularga interaktiv doskalar, planshetlar, ta'limiy mobil ilovalar, raqamli platformalar va multimedia resurslari kiradi.

Ta'lim jarayonida smart texnologiyalar:

- vizual va eshitish orqali idrok etishni kuchaytiradi;
- bolalarning faol ishtirokini ta'minlaydi;
- mustaqil va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi;
- ta'lim jarayonini individuallashtirish imkonini yaratadi.

Bu jihatlar maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ayniqsa muhim hisoblanadi

3. Smart texnologiyalarning bolalar rivojiga ta'siri

Smart texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarning kognitiv jarayonlari — diqqat, xotira, tafakkur va tasavvurni rivojlantiradi. Raqamli o'yinlar va interaktiv topshiriqlar bolalarning nutq boyligini oshirish, muloqot ko'nikmalarini shakllantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Shuningdek, smart texnologiyalar bolalarning ijtimoiy moslashuvini kuchaytirib, jamoada ishlash, muammoli vaziyatlarni hal qilish va o'z fikrini erkin ifodalash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa ularning maktab muhitiga tez va oson moslashishiga yordam beradi.

4. Pedagog faoliyatida smart texnologiyalarning ahamiyati

Pedagoglar uchun smart texnologiyalar ta'lim jarayonini rejalashtirish, tashkil etish va monitoring qilishda qulaylik yaratadi. Raqamli baholash vositalari orqali bolalarning rivojlanish dinamikasini kuzatish, individual yondashuvni amalga oshirish imkoniyati kengayadi. Bundan tashqari, ota-onalar bilan samarali hamkorlikni yo'lga qo'yishda ham smart texnologiyalarning o'rni beqiyosdir.

Xulosa

O'tkazilgan nazariy tahlillar shuni ko'rsatadiki, maktabga tayyorlash jarayonida smart texnologiyalardan foydalanish bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashda muhim pedagogik omil hisoblanadi. Smart texnologiyalar ta'lim jarayonining sifatini oshiradi, bolalarda zamonaviy kompetensiyalarni shakllantiradi va ularni maktab ta'limiga puxta tayyorlashga xizmat qiladi. Shu bois, maktabgacha ta'lim tizimida smart texnologiyalarni pedagogik jihatdan asoslangan holda joriy etish zarur.

Foydalanilgan Adabiyotlar

1. Выготский Л. С. Мышление и речь. – Москва: Педагогика, 1999. – 352 с.
2. Пиаже Ж. Психология интеллекта. – Санкт-Петербург: Питер, 2003. – 256 с.
3. Кларин М. В. Инновационные модели обучения в современном образовании. – Москва: Педагогический поиск, 2018. – 304 с.
4. Полат Е. С., Бухаркина М. Ю. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. – Москва: Академия, 2019. – 272 с.
5. Роберт И. В. Теория и методика информатизации образования. – Москва: Бином, 2017. – 398 с.
6. Шарипов Ш. С. Мактабгача таълим педагогикаси. – Тошкент: Фан ва технология, 2020. – 280 б.
7. Қодирова Ф. Р. Мактабгача таълимда инновацион технологиялар. – Тошкент: Ўқитувчи, 2021. – 196 б.

8. Юсупова М. Н. Рақамли таълим муҳитида мактабгача ёшдаги болаларни ривожлантириш масалалари // Педагогика ва психология муаммолари. – 2022. – №2. – Б. 45–50.
9. Смирнова Е. О. Игра и развитие ребенка в дошкольном возрасте. – Москва: Мозаика-Синтез, 2016. – 192 с.
10. UNESCO. ICT in Early Childhood Education: Policy Brief. – Paris, 2020. – 44 р.

1.